

KJAK

Kvinnur hava **uppi-** **borið** betur enn fosturtøku

ANJA WENNINGSTEDT

anja.wenningstedt@meyl.fo

Í Sosialinum, sum kom út í gjár mikudagin 9. januar 2013 verður løgtingskvinna fyri Sjálvstýrisflokkkin Kristianna Winther Poulsen, sum altíð hevur virkað mærliga sum eitt skilafólk, endurgivin fyri at siga, at hon hevur ætlanir at berjast fyri málum um eina føroyska fosturtøkunevnd. Hetta tí at hon er ímóti at fólk við sínum fulla viti verða tvungin til eitthvørt. Og at eingin skal verða tvungin at fara til eina ráðgeving, sum hevur eitt ávíst endamál.

Nú er lógaruppskotið frá Karsten Hansen ikki lagt fram enn so tað er torført at meta um júst, hvat tað fer at innihalda. Men sum eg havi skilt ætlanir, so eru tær, at hetta skal vera eitt tilboð til foreldur, áðrenn tey taka eina tunga avgerð, sum ikki kann takast umaftur. Geva teimum pláss og tíð

at tosa við eitt menniskja, sum kann venda stóðuni saman við teimum. Vera tað lurtandi oyrað, sum hjá nógvum ikki er at finna nakra aðrastaðni, tí at ætlanir um fosturtøku er nokk hjá teimum allar fægstu nakað, sum man fer at tosa um við familju ella vinir. Tað er tabu.

Og eg dugi altso ikki at síggja, hví at hetta er nakað at vera ímóti.

– Hvat er so galið við, at onkur torur at taka kjakið við foreldrinum um tað ikki er ein annar útvegur?

– Er tað ikki gleðiligt, um nú foreldur eftir at hava verið til samrøðu við »fosturtøkunevndina« broyta ætlan og velja barnið ístaðin fyri fosturtøkuna?

Og nei eg tori persónliga at standa inni fyri, at tað er eingin trygd fyri at kommunulæknin tekur tað kjakið. Og at kvinnulæknar á Landssjúkrahúsinum so avgjørt ikki taka tað.

Persónliga siggi eg ætla

aninar hjá Karsten Hansen sum eitt frambrot og ikki eitt afturstig fyri føroyskar kvinnur. Vit vera nokk øll samd um, at eingin fær fosturtøku við gleði. Og tað er har, at sterkar og skilagóðar kvinnur á Føroya Løgtingi kunna gera ein veruligan mun. Gerið lógaruppskot sum kunna betra um korini hjá barnafamiljunum, gerið lógaruppskot, sum kunna hjálpa kvinnum at hava eina tryggja og góða viðgongutíð.

Kvinnur hava uppiborið betur enn fosturtøku.

Gylt og dökk lógvatak frá **ALS**

BJØRT SAMUELSEN

framsøgukvinna í
arbeiðsmarknaðar-
málum
Tjóðveldi

Fari staðiliga at heita á stýrið í ALS um at koma við einari meira sannførandi frágreiðing um orsökina til lögna gylta lógvatakið. Við henni vit hava hoyrt frá formanninum Alfredi Petersen ígjøgnum dagin, stendur so ivasamur roykur, at eingin endi verður á gitingunum. Ongastaðni – hvørki hjá tí almenna ella privata – fært tú vanliga slíka luksusbukett av dýrastu rósum, velur tú sjálvur at siga teg úr starvi.

Sveitti seyrrar av hvørjari krónu, sum kemur inn í ALS. Flestu okkara munnu tó gjalda við gleði, við vissuni um, at pengarnir fara til tey, sum dagliga svølgja beiska bitan at vera arbeiðsleys. Hetta er á ongan hátt pengar, stýrið kann gera við, sum tí lystir.

Fyri fáum mánaðum síðani metti ALS-stýrið, landsstýrismaðurin og samgongan, at tað varð alneyðugt at skerja útgjöldini til arbeiðsleys ógvusliga. Í álitid til málið skrivaði undirritaða tá m.a.:

“Hetta er ein niðurskurður upp á 12,5% av einari ársinntøku, sum er eitt stórt hogg at gera í einum. Tann, sum er uttan arbeiði, hevur ikki bert fíggarligar trupulleikar at stríðast við. Í okkara arbeiðsfokuseraða samfelag er tað fyrri tey flestu ein stór sálarlig ákenning at vera uttan arbeiði.

Kontrastin er ógvuslig. Í meðan politikarar og onnur, sum hava góða løn, fáa fleiri túsundkrónuseðlar meira um mánaðin, so verður tikið frá teimum, sum frammanundan

hava lítið.

Enn einaferð hongur spurningurin tungur yvir tingsalinum: Hvat er samgongan í ferð við at gera við samhaldsfasta samfelagið?”

Tað var 27. apríl í fjør, at minnilutin mælti tinginum frá at samtykkja niðurskurðirnar, og vístu á aðrar loysnir. Stutta viðgongutíð seinni hevur stýrið ráð til at geva einum stjóra fulla løn, umframt aðrar dýrar sersømdir, afturfyri sjálvur at velja ikki at arbeiða í 14 mánaðir...?

Partarnir á arbeiðsmarknaðinum ”eiga” ALS, og hevur tað tí verið ein óskrivað regla, at politiska skipanin ikki leggur seg út ALS-lóggávuna. Hóast tað er Løgtingið, sum viðgerð og samtykkir allar lógarbroytingarnar. Hendan siðvenja kemur nú undir álvarsamt trýst. Tí Løgtingið kann ikki sita hendur í favn og lata stýrið gera, sum teimum lystir við pening, tað við lóg hevur álagt øllum, sum arbeiða, at gjalda.

Mark má vera fyri, hvussu langt kann vera ímillum døkku og gyltu lógvatøkini frá stýrinum fyri Arbeiðsloysisskipanina.

Barnarættindi ovast á politisku dagsskránnar

ANNIKA OLSEN

Landsstýriskvinna í
almannamálum

Nakrir dagar eftir, at eg varð sett sum landsstýriskvinna í almannamálum fekk eg høvi at hitta táverandi forkvinnu í danska barnaráðnum, Lisbeth Zornig Andersen. Í gávu frá henni fekk eg bókina ”Zornig”, sum hon sjálv hevði ritsjónað um sítt egna lív. Eg brúkti jóladagarnar at lesa hesa lagnusøgu hjá Lisbeth, ein lagna við misbrúki, vanrøkt men eisini hepnir við, at tað vóru fólk, sum hon var

heppin at hitta, sum hjálptu henni víðari í lívinum. Tá eg hevði lagt bókina frá mær, gjørdist tað heilt greitt fyri mær, hvat mátti vera mítt persónliga politiska mál sum landsstýriskvinna í almannamálum: At tryggja rættindi hjá børnum í Føroyum. Søgan hjá Lisbeth er sterk, og tíverri ikki eitt eindømi. Tað finnast nógvar líknandi søgur og menniskjalagnur, og tíverri eru tað eisini mong føroysk

børn, ið liva undir líknandi syrgiligum umstøðum, og her hava vit eina heilt serliga uppgávu at lyfta.

Altjóða barnarættindasáttmálin

Í 1992 tóku Føroyar undir við barnarættindasáttmálanum, og í 2010 vóru vit til ta fyrstu próvtøkuna. Hóast onki var at finnast at á fleiri økjum vóru tað onnur øki, sum Føroyar finga ábreiðslur fyri m.a.:

- Manglandi óheft barnaumboð, sum skal tryggja rættindi barnanna, og at sáttmálin verður yvirhildin.
- Manglandi hagtlø fyri kynsliga misnýtt børn og nøktandi karmar til viðgerð av børnum, ið hava verið útsett fyri kynsligari misnýtslu.
- Fylgisáttmálin um barna-

prostitutið og keyp og sølu av børnum

- Herd fráboðanarskylda var ikki sett í verk
- Manglandi hagtlø um barnafátækraðomi.
- Frálæra um barnarættindasáttmálan
- Hetta setti eg mær fyri miðvíst at bota um næstu ferð Føroyar skulu til próvtøku í 2015, og her eru nøkur av teimum átøkunum, sum verða framd í næstum:
- Lóg um politiskt óheft barnaumboð kemur í Tingið í vár, sum skal vera talirør og umboð barnanna í Føroyum. Endamálið er eisini at tryggja rættindi hjá børnum og fylgja við, at Føroyar liva upp til altjóða sáttmálan um barnarættindi
- Barnahús verður sett á stovn í ár, sum hevur til

endamáls at tryggja kynsliga misnýttum børnum umframt børnum, ið verða útsett fyri kropsligan og sálarligan harðskap, nøktandi viðgerð, avhoyring, og hjálp og linna. Somuleiðis er endamálið eisini at fáa nøktandi hagtlø og innlit í, hvussu stóðan er viðvíkjandi kynsligari misnýtslu av børnum í Føroyum.

- Fylgisáttmálin til barnarættindasáttmálan, ið er um barnaprostitutið og keyp og sølu av børnum, er lagdur fyri Tingið.
- Herd fráboðanarskylda bleiv samtykt í vár, og kunningaráttøk hesum viðvíkjandi hava verið, og í komandi døgum verður ein kunningarherferð kringlandið um m.a. herdu fráboðanarskylduna.
- Heildarætlanin um harð-

skap í parlaga er víðkað til eisini at fevna um børn, og átøkini í hesi heildarætlan verða nú stigvíst sett í verk.

- Hagtlø um barnafátækraðomi eru fingin til vega og koma við í komandi frágreiðing til ST.

Hóast tað er langt á mál til vit kunnu siga, at øll børn í Føroyum hava tað gott, so eru batarnar at hómá og málið er, at vit hava børt um allar atfinningarnar, sum vit finga í 2010 til komandi próvtøku í 2015.

Gamalt var at taka til ”at tungur er tigandi róður”, men róður, har øll andvøra er sanniliga eisini tungur, tí skal mín vón og áheitan vera, at vit øll lyfta í felag til frama fyri rættindi hjá børnum í Føroyum.